

Pálenšký, P., Helešicová, K., Novotná E., Šíkula, J. (1994): Studium kolektorských vlastností autochtonního miocénu mezi Příborem a Frenštátem na sv. Moravě. – MS archiv ČGÚ Praha. Praha.

¹Český geologický ústav, Klárov 3/131, 118 21 Praha 1

²TransGas, a.s., pobočka Brno, Horní 32, 600 00 Brno

³Geologický průzkum, a.s., Ostrava, Krmelínská 22, 720 03 Ostrava

⁴Český geologický ústav, pobočka Brno, Leitnerova 22, 602 00 Brno

NOVÉ VÝSLEDKY VÝZKUMU BRACHIOPODOVÉ FAUNY TRIASU A JURY SEVERNÍCH VÁPENCOVÝCH ALP

NEW INFORMATION ON TRIASSIC AND JURASSIC BRACHIOPODS FROM NORTHERN CALCAREOUS ALPS

Miloš Siblík

Brachiopods, Triassic, Jurassic, Alps

Roku 1994 jsem pokračoval ve výzkumu brachiopodové fauny na některých lokalitách, kde bylo s pracemi započato již v minulých letech. Sběry brachiopodů, kteří jsou studováni v rámci přiděleného grantu GAČR č.205/94/1322 „Brachiopodová fauna svrchnorétských rifových vápenců Severních vápencových Alp“ probíhaly v širší oblasti Steinplatte u Waidringu. Dále jsem pokračoval v rámci výzkumu liasových stratotypů, prováděnho Geologische Bundesanstalt, ve sbírech brachiopodů adnetských a hierlatzkých vápenců v lomech u Adnetu a v oblasti dachsteinského masívu na lokalitách Ochsenkogel a Hierlatz u Hallstattu.

Na Steinplatte bylo sbíráno v komplexu rifového tělesa B (sensu „mound B“ in Piller, 1981), kde ve spodních nevýrazně vrstevnatých partiích byly zjištěny následující druhy : *Fissirhynchia fissicostata* (Suess), *Austrirhynchia cornigera* (Schafh.), *Rhaetina gregaria* (Suess), *Rhaetina pyriformis* (Suess), *Zeilleria norica* (Suess) a *Zugmayerella* sp. Obdobný „patch-reef“ jsem zjistil jižně od křižovatky Köhrgatterl. V něm byly zjištěny následující druhy: *Fissirhynchia fissicostata* (Suess), *Austrirhynchia cornigera* (Schafh.), *Zeilleria norica* (Suess), *Zeilleria elliptica* (Zugm.), *Zugmayerella uncinata* (Schafh.) a velké exempláře *Rhaetina pyriformis* (Suess). Na této lokalitě je dobré odkryt přechod do párnových kössenských vrstev, které poskytly prakticky tutéž brachiopodovou faunu jako zdejší „patch-reef“, navíc pouze druh *Zeilleria austriaca* (Zugm.). Z dosavadních výzkumů svrchního triasu na Steinplatte se zdá, že mezi brachiopodovými společenstvy rifových těles a kössenských vrstev není v podstatě větší rozdíl. Je zajímavé, že *Austrirhynchia cornigera*, která se vyskytuje v obou jmenovaných faciích a která je jako jediný brachiopodový druh v literatuře považována za charakteristickou pro rét s.s., nebyla dosud žádným autorem ze Steinplatte zmíněována.

Z klasické lokality Hierlatz (přesněji Feuerkogel, kóta 1964 JJZ od Hallstattu) byla Geyerem (1886,1889) v minulém století popsána početná fauna brachiopodů a amonitů, na jejichž podkladě bylo stáří lokality stanoveno na sinemur až pliensbach. Toto široké stratigrafické rozpětí se vysvětluje smícháním fauny, která ve skutečnosti pochází z různě starých výplní puklin v dachsteinském vápenci. Hlavním cílem současného výzkumu lokality je pokus rozlišit generace výplní puklin, což by usnadnilo přesněji stratifikovat liasové výskyty „hierlatzkého typu“ a pomohlo zpřesnit stratigrafický význam jednotlivých druhů, z nichž byla značná část stanovena přímo na Hierlazu. Obdobný charakter brachiopodové fauny jako na Hierlazu má i řada výskytlů v puklinách dachsteinského vápence jižně odsud, v širokém území ohrazeném vrcholy H. Ochsenkogel (2527m) a Taubenkogel (2300m) na jihu, a Nd. Grünberg (2174m) na severu. Ukazuje se, že nejpestřejší a nejbohatší fauna brachiopodů, popsaná Geyerem (1889), pochází z výplně tvořené bělými a červenými biosparitickými vápenci, jejichž stáří bylo podle doprovodných amonitů stanoveno jako svrchní sinemur (dr. Rakús- Bratislava, ústní sdělení). Z jiné výplně, tvořené načervenalým mikritickým vápencem, pochází terebratulidní forma *Phymatothyris cerasulum* (Zitt.), která je charakteristická pro pliensbach., z této výplně však není žádná další fauna. Geyerovi nebyl tento druh z oblasti Hierlazu vůbec znám. Mikritická výplň dalších puklin, připomínající nažloutlou barvou enzesfeldské vápence nejspodnějšího liasu, obsahuje téměř výhradně biplikátní terebratuly, externě velmi podobné rétskému druhu *Rhaetina gregaria*. Zjištěná vnitřní stavba zdejších terebratul je však od rodu *Rhaetina* zcela odchylná. Materiál si vyžádá ještě další detailní studium a bude jej třeba doplnit novými sběry ze jmenované oblasti. Zachování biplikátních terebratul na obou stranách hranice trias/lias není vždy pro studium vnitřní stavby ideální, bez její znalosti však není možno celou otázkou systematické příslušnosti jednotlivých druhů uspokojivě vyřešit. S tím souvisí i tolikrát již diskutovaný problém výskytu druhu *Rhaetina gregaria* ve spodním liasu.